

ZBORNIK

SVEČENIKOV Sv. P. in ZAJEDNIC S. J.

Uredništvo: Gorica, Riva Piazzutta št. 18

Dne 15. septembra 1923.

Izhaja 15. dan vsakega meseca.

Bilanca.

Zadnja številka letošnjega »Zbornika«! Veliko kritike je prestal to leto, ker je bil pomanjkljiv na vseh koncih in krajih. To je res!

Toda, sobratje, ta pomanjkljivost je naše ogledalo.

Izvajajmo posledice!

Vendar se je različnost mnenj pokazala tudi na tem polju. Bili so namreč tudi taki, ki so list hvalili in dajali spodbude. Le malo dni je še od tega, ko je urednik dobil pismo, v katerem neki kaplan sprašuje, kdaj da izide »Zbornik«, kajti zanj je tisti dan, ko dobi naš list pravi praznik.

Sobratje! Res je to in ono, vendar dejstvo, da imamo svoje glasilo, v katerem se prosto gibljemo zadostuje, da list obdržimo in dvigamo.

Listajte stare številke, v njih se zrcali naše hotenje, delo in trpljenje tega leta. Današnja sklepna številka pa že kaže prve uspehe — evharistine kongrese.

Versko življenje se dviga.

Idrija, Komen, Vipava, Biljana, Kobarič obetajo biti mejniki nove dobe.

»Zbornik« na tem polju ni brez zasluge.

Restavracija po vojni porušeni cerkvi, čiščenje slovenskega političnega obzorja, podvig stanovske zavesti naše, krščanska prosvetna organizacija, verska šola in življenje. To je bilo poprišče našega dela do danes.

»Zbornik« se je na tem torišču izkazal kot važen činitelj.

Kaj čaka »Zbornik« za bodočnost?

Ne delamo novih načrtov.

Čaka ga isto polje kot v preteklosti, samo malo še navrh.

To pa je: oživitvorenje našega »Zbornika« in podrobno delo za vkoreninjenje verske zavesti in verskega življenja, kajti to poslednje se nam edino odpira za bodočnost, ker vsemu drugemu grozi zastoj.

Sobrat, evo Ti program za novo leto!

»Zbornik« ima pa še nekaj na srcu: Mohorjevo družbo. Zdi se mi, da če tega ne omenim, bi letnik ne bil popoln.

Poizkusi, ki so se do danes na tem polju izvršili so hvalevredni, a obnesli se niso, ker jim je manjkala široka zasnova in jasna organizacija.

Temu je storil konec krožek kat. Slovencev v Gorici, ki je te dni vložil pravila in prošnjo za kanonično ustanovitev »Bratovščine sv. Mohorja« za italijanske Slovence.

To je zgodovinski moment, ki ga ne smemo prezreti!

Ob novem letu dobite nabiralne pole za to našo »Mohorjevo družbo«.

Če Bog da in Vaša požrtvovalnost, sobratje, prihodnjo jesen bodo potovali desettisoči knjig na deželo.

Letošnji »Ljudski koledar«, ki ga toplo priporočamo, je skromen predhodnik te velike ideje.

Zato kliče »Zbornik« ob koncu svojega III. letnika:

Oklenimo se »Zbornika«, našega stanovskega glasila in izpeljimo v sleherni vasi organizacijo naše nove »Mohorjeve družbe«!

Bog bo sodnik in plačnik!

Urednik.

Pisma sobratu o naših evh. shodih.

IV.

Dragi sobrat! Vidim, da nočeš nič dolžan ostati. Pisal sem Ti nekoliko o 1. 2. in 3. točki v okrožnici o naših evharističnih shodih. Ti si mi za vračilo poslal tehtno razpravo o 4. 5. 6. točki. Ne veš, s kolikim veseljem sem Tvoje pismo bral. Nekatere Tvoje misli in nasvete sem si zapisal, da jih spravim v razgovor v našem odseku. Sedaj Ti pa pismo vrnem s prav srčno željo, da bi Ti to čimprej objavil. Lahko boš veliko koristil drugim odsekom in vsem sobratom.

Seveda vsega, kar pišeš, ne bo mogoče na enkrat izpeljati. Tudi ni treba. Natura nexit saltus. Vsak dušni pastir bo moral preudariti, kaj in kako se dá v njegovi duhovniji najprej vresničiti. Ponekodi že marsikaj cvete, drugodi bo treba šele ledino orati.

Praviš, naj še jaz kaj dostavim. Skoro ne vem kaj. Kvečjemu to-le na vprašanje v 4. točki: Kako naj se pospešuje obisk S. R. T., sv. maše? Z vzgledom duhovnikov!

Vnet duhovnik bo rad obiskoval S. R. T. To bodo ljudje kmalu opazili in sčasoma več ali manj posnemali, posebno, če bodo videli veliko takih vzgledov.

Hrastovski je prišel obiskat Borovskega. Ker ga ne najde doma, gre v cerkev obiskat Najvišjega Duhovnika. Precej časa se pri Niem zadrži, ker Mu ima važne reči povedati. Drugikrat najde Borovskega doma. Ko odhaja, stopita oba v cerkev na kratek obisk. Ko pride Borovski v Hrastie, naredita enako...

Ko je seja pri Maksu že nekaj časa trajala, je vstal Fortis in rekel: Sobratje, marsikaj smo premleli. Če hočemo, da bo iz te moke kruh, treba blagoslova odzgoraj. V ta namen stopimo malo pred tabernakelj. Dva tovariša, ki sta imela z njim isto pot, sta se mu pridružila. Našli so cerkev odprto in prazno. Nihče jih ni motil. Kako mirno so se lahko razgovorili z Gospodom!...

Po njihovem odhodu je dejal Lenis: Fortis je mož. Kaj ne, sobratje, ko se vzdignemo mi, stopimo tudi tja, kjer večna luč gori. In so!...

V Plazu služita župnik in kapelan. En teden mašuje župnik prvi, kapelan drugi,

prihodnji teden obrneta. Gledata pa, da se župnik udeleži sv. maše kapelanove in kapelan župnikove, če le moreta. Pa nista sama pri sv. maši. Plazarji so rekli: Če gospoda mašujeta in sta še pri drugi maši, skusimo mi iti vsaj k eni. Navadno jih precej pride...

Kedar mora Dolinski v mesto, se posluži vozila, ki precej zгодaj dohaja. Uradi so še zaprti. V prodajalnicah lahko opravi pozneje. Dolinski je poizvedel, kje je ob tisti uri gotovo sv. maša. Pa gre tja, da se je udeleži. Oni dan se je z istim vozilom pripeljal en sobrat. Dolinski ga je povabil: Če imaš čas, pojdiva k sv. maši, katero v tej cerkvi ob tej uri najlaže dobiva. Ljudem je bilo zelo v vsodbudo, ko so videli dva duhovnika pri sv. maši...

V Bregu je ob delavnikih pri sv. maši večkrat samo cerkovnik. Župnik nima redne ure. Ljudje pravijo: Ne vemo, ali bomo čakali ali zamudili. Da ne čakajo in ne zamude, ne gredo...

Ko je Marjeta šla iz cerkve, je rekla Neži: Kako naš gospod naglo mašuje! Neža je odgovorila: Tudi mene moti, ko vidim, kako mu plašč frli. Nič rada ne grem k njegovi maši. — Malo sitni sta že Marjeta in Neža, ampak govorili sta — resnico...

Vzglede duhovnikov, to sem hotel poudariti.

Dragi sobrat! Oblubil sem Ti pisati o 7. točki v evharistični okrožnici. Ali se ima ustanoviti poseben nabožni list za Slovence na Primorskem?

Mnenja o tem se bodo menda cepila na tri plati. Eni bodo zanikali, eni pritrdili, eni previdno v sredi ostali, češ počajkamo še. Poiščiva razloge za vsa tri mnenja in jih vrziva na tehtnico, da spoznava, kateremu mnenju se hočeva midva pridružiti. Zraven se ponižno zavedajva, da imava le »razmišljevalni glas«, ki pa zna služiti tistim, katerim gre posvetovalni glas, tako bova ravnodušno pričakovala odločilnega glasu.

Kateri pravijo, da se poseben nabožni list nima ustanoviti, imajo zlasti te razloge: Premalo nas je, pa ne bi dobili dovolj naročnikov. List bi ne mogel izhajati in bi sramotno zamrl. — Premalo nas je, da bi mogli list pisati, tudi če bi dobili naročnike. Kedo naj ga urejuje? Urednik bi moral bivati v mestu, kjer so vsi sobratje z drugim delom preobloženi, da komaj dihaajo. Urednik bi moral večino sam pisati, pa bi se prehitro izpisal, in list bi bil zato premalo zanimiv. Na sobrate bi se urednik ne mogel dosti zanašati. — List bi bil konkurent obstoječim nabožnim listom zlasti »Bogoljubu«, kateri se je med nami že lepo udomačil. Bogoljubov urednik prav piše, da ta list med nami ohranjuje duhovno vez. Ne pretrgajmo je!...

Kateri bi radi, da bi se ustanovil poseben nabožni list, posebno to poudarjajo: Naročnikov bi pač dobili, saj jih ima »Bogoljub« na naši strani blizu 3000. Ured-

nika bi morali dobiti. Sposobnemu možu naj bi raje kako drugo breme odvzeli. Pisavcev bi še nekaj hitro dobili, druge bi bilo treba vzgojiti. Ko smo imeli »R. Katolika«, ali niso vanj pisali največ naši ljudje? Ko smo začeli »Mladiko«, ali ni imela nabožnega oddelka iz peres naših mož? Ko je vstal »Zbornik«, kedo ga piše? Zmožnostim treba polja! Z velikim uspehom bi urednik potrkal na vrata naših samostanov.

Materijalnim težavam bi morala pomagati naša požrtvovalnost: siromaki so čudovito bogati. Kar bi si pritrkali in dali za nabožni list, bi rodilo izreden sad. In K. T. D. bi pač tudi kaj zmoglo...

Naše ljudstvo takega lista zelo potrebuje. Ima razne druge liste, kateri imajo dosti bravcev. Ampak sama politika, izobrazba, zabava, šala, ekonomija krščanskemu ljudstvu ne zadostuje. Kvišku srca! Vodimo ljudstvo na visoke gore, dvigajmo njegov pogled proti nebu, vlijmo v njegova srca nebeških želj, da nam ljudstvo ne ostane preveč na tleh ali celo v močvirju! Vpeljimo v naše družine nabožni list. Tak list mora biti prav za naše razmere in za naše potrebe, torej rasti v naših tleh. Ali niso Slovenci v Ameriki tako naredili? Imajo že celo vrsto let krasno »Ave Maria« in začeli so izdajati še poseben listič v čast Presvetemu Srcu Jezusovemu. In mi, ki nas ni manj, bi ne zmogli enega nabožnega lista? Težave seveda bodo: kedo naj piše, kedo urejuje, kedo naj bere in plačuje. A Bog varuj, da bi težav ne bilo! Ako bi težav ne pričakovali, bi res morali dvomiti, ali naj začnemo. Vsako Božje delo mora imeti težave: križ je božji pečat.

Ker je ljudstvo nabožnega lista tako potrebno, ga moramo ustanoviti, vanj pisati, zanj agitirati. Koliko bomo ljudstvu lahko to povedali, kar mu v drugih listih ne moremo povedati, kar pa mu moramo povedati. Evharistično gibanje, ki se bo z ukazanimi shodi poživilo, mora živeti. Nabožni list bo netil ta ogenj, da vsplamte v naši deželi evharistični kresovi. Bratovščina Sv. R. T. se mora pospeševati. V domačem nabožnem listu bo prostor za njena poročila, kakor jih pravila terjajo. Tu se bo lahko objavilo, koliko prispevkov so posamezne duhovnije zbrale, kake darove so prejele. Tu bodo ljudje izvedeli dneve celodnevne češčenja in bodo toliko bolj goreče častili, ko bodo vedeli, kje se tisti dan tudi klanjajo... Dobrodelnost se je med nami vzbudila. K sreči ima kotiček v »Straži«, v domačem nabožnem listu si bo lahko uredila sobo. Tako si bo Caritas vedno bolj osvajala naša srca... Kje bi ljudem laže razložili pomanjkanje duhovnikov in vzbujali duhovske poklice? Ali ne bi s tem listom zrahljali kake gredice za redovniške poklice, da se nam samostani čisto ne izpraznijo? Malo semenišče, Alojzijevišče bi nam sproti pravila, kaj imata, ka sta dobila, kaj potrebujeta.... Domači nabožni list bi nas seznanjal z misijonskim delom. Objavljal bi naše misijonske zbirke. Ali bi se mu ne posrečilo vzbuditi smisla za misijonske poklice?... Kako bi nas domači nabožni list učil pogostejše izgovarjati »neizgovorjeno besedo« o Mariji! Z ljube Svete Gore bi nam Marija neprenehoma pošiljala nauke in pozdrave. Prepričan sem, da bi ravno svetogorski samostan skrbel za stalno rubriko o Mariji. Zraven bi nam poročal o napredovanju svetogorskega svetišča, priobčeval darove. Kaj ne da bi mi tem rajše darovali in tem

rajše romali... Kako radi bi v domačem nabožnem listu brali zgodovino iz naših krajev, kako so naši očeti Bogu služili. Izvedeli bi, kaj smo nabožnega imeli, kaj imamo, kaj smo izgubili, kaj nam treba... Če bi hotelo manjkati gradiva, ali ne bi mogli imeti pripravljenih življepisov največjih služabnikov božjih, kateri bi v nas vneli željo za posnemanje? Kako radi ljudje bero poročila o verskem gibanju po krščanskem svetu! In pravite, da bi ne mogli lista napolniti?

Tudi za nas duhovnike je domači nabožni list živo potreben, ne samo, da bi ga brali, ampak zlasti zato, da bi ga pisali. Naše pero se mora vendar navaditi nabožnega alfabeta. Da bi mogli nabožni list zalagati z dobrim gradivom, bi morali ascetično slovstvo bolj študirati. Ali ne bi to koristilo tudi našim dušam? Mislim, da ta razlog veliko tehta.

Lani mi je en prijatelj pisal o potrebi domačega nabožnega lista in navedel poleg tu naštetih razlogov še druge. On je listu svetoval že tudi ime. Rekel je, naj bi se imenoval »Sveta Gora«, češ da je naša ljuba Sveta Gora za nas vse tisto središče, kamor v pobožnosti hrepene vsa naša srca, in da bi nas nabožni list vodil na »sveto goro« ljubezni božje in krščanskega življenja.

Da moreva ostati nepristranska sodnika, morava poslušati tretjo stranko, tistih, ki so v sredi. Ti so previdni, počasni, premišljeni. Kako sodijo? Nikar se ne prehitimo! Premislimo dobro! Počakajmo! Pretehtajmo moči! Spoznajmo mnenje ljudstva! Ali se ne moremo zadovoljiti z »Bogoljubom?« Zakaj bi se postavljali v nevarnost, da bi se nam smejali, če bi nam voz zastal sredi klanca? Ali ni prezgodaj? Morda pozneje?

Dragi sobrat! Vrziva vse troje razloge na tehtnico!

Ako prav vidim, so razlogi tretje stranke (kako si rekel? cincajoče?) na tehtnici najlahnejši. Res, polovičarstvo, neodločnost ne velja. Aut aut!

Razlogi pozitivistov in negativistov so pa menda precej — v ravnotežji. Da se tehtnica nagne na eno stran, je treba določiti en gram — volje. Kam bi del ta gram. Ti prijatelji?

Enega poznam, in ni sam, ki bi del ta gram na pozitivno stran. Ta eden je

Tvoj sobrat.

Kembelj bistven del zvonu.

IV. M-a.

(Konec.)

Že v osemnajstem stoletju so uveljavljali zvonarji za razmerje debelosti krila, kembljeve betice in dolgosti kembljevega podališka naslednji pravili: 1. *Debelost kembljeve betice* da dvakratna debelost krila zmanjšana za petino; 2. *Dolgost kembljevega podališka pod betico* da dvakratna debelost betice zmanjšana za tretjino. Dočim se je prvo pravilo v obče ohranilo v veljavi do današnjega dne, je doživelo drugo bistvene izpremembe.

Po gorenjem pravilu je znašala dolgost kembljevih podališkov:

Zvon težak 4400 do 1200 kg, podališek dolg 30 do 20 cm;

Zvon težak 1200 do 600 kg, podališek dolg 20 do 15 cm;

Zvon težak 600 do 200 kg, podališek dolg 15 do 10 cm;

Zvon težak 200 do 50 kg, podališek dolg 10 do 7 cm;

Zvon težak 50 do 20 kg, podališek dolg 7 do 5 cm.

Dan današnji se je dolgost podališka bistveno povečala, vendar pa ne v enaki meri; podališki kembljevi so pri raznih zvonarjih zelo različni. Tu ni prave enotnosti. Nekateri zvonarji so v tem jako površni. Njim ni podališek le sredstvo, da izvablja kembelj zvonu lep in krepak glas, ampak tudi sredstvo, da dosega jo z njim redkejšje udarjanje malih zvonov. Tako najdemo v mnogih zvonilih, da ima kembelj malega zvonu daljši podališek kakor kembelj velikega zvonu. Tako n. pr. meri podališek kemblja malega zvonu (b¹) v Kranju gotovo nad 60 cm, dočim bi za pravilno dolgost zadostovalo 24 cm. Zvon res bje poredkoma, ali njegovi udarci so potreseni, pritisnjeni, zmečkani. Namestu da bi kembelj, ko prileti na zvon, hitro odletel, mu tega ne pusti sredobežnost nerazmerno dolgega podališka, da imamo občutek, kot bi se kembelj prilepljal na zvon. Mučno mi je bilo vselej poslušati ta zvon. Torej ne s podaljšanjem kemblja, ampak s podaljšanjem jarma pod vrtilščema naj se dosega redkejšje bitje!

Prav te dni sem zmeril sam ali dal zmeriti podališke kembljeve 45im zvonovom raznih časov in raznih zvonarjev. Našel sem, da vlada tu grozna zmešnjava. Iz poprečnosti teh mer sem izvedel to-le pravilo: *Dolgost kembljevega podališka da trikratna debelost betice zmanjšana za osmino.*

Po tem pravilu znaša dolgost kembljevih podališkov:

Zvon težak 4400 do 1200 kg, podališek dolg 60 do 38 cm;

Zvon težak 1200 do 600 kg, podališek dolg 38 do 29 cm;

Zvon težak 600 do 200 kg, podališek dolg 29 do 20 cm;

Zvon težak 200 do 50 kg, podališek dolg 20 do 13 cm;

Zvon težak 50 do 20 kg, podališek dolg 13 do 10 cm.

To pravilo nam kaže srednjo pot, in srednja pot je najboljša. Napačno sodi, kdor meni, da oteži kembelj le z golim podaljšanjem podališka. S tem je krepkejšemu bitju enostransko pomagano. Za oteženje je treba cel kembelj podebeliti, ne toliko podaljšati.

Žal pa da se išče pri novih zvonovih povod šibkemu bitju kemblja tam, kjer ga večinoma ni. Ne v prekratku, tudi ne v prelahkem kemblju ne leži prešibko zvonjenje novih zvonov, ampak v nepravilnem, površnem, uprav šušmarskem obešenju kembljeve. O tem sem se prepričal na lastne oči.

In tako prihajam k 3. točki: Kembelj mora biti prav obešen. Kembelj je prav obešen, ko je lahkotno gibljiv, ko niha v natančni smeri z zvonom, ko bje po najdebelejši plasti krila ter niha v njega največjem premeru. Čim lahkotnejše gibljivi so vsi pregibni deli železja, na katerem je kembelj obešen, tem manj ovirano in tem preostejše je njega nihanje.

To obesilo je bilo nekaj jako priprosto. Kos okroglega železnega kolca, upognjenega v obliki tiskanega velikega U je bil s svojima koncema vlit v zvon pod avbo (v nje središču), kakor se vidi še dandanes v majhnih zvončkih. Okoli tega železa in ušesa na gornjem koncu kemblja je bil oviti

jermen iz volovskega usnja, s čimer je bil kembelj obešen.

Tako obešeni kembelj je pa imel mnogo neprimernosti. Pred vsem: ni tako obesilo dopuščalo obrnitve zvonu, ko je bil na udarnih licih izgubljen za blizu tretjino debelosti krila, ne glede na druge neprimernosti v pravilnem nihanju kemblja. Zato je prišlo do neizogibne izpremembe obesila. Okoli vlitega ušesa v zvonu je bil pritrjen z železnimi zagostitvami ali vijaki močen železen obroček, ki se je lahko zasuknil v vodoravni legi, imajoč v premeru na nasprotnih straneh dva okrogla roglja (čepa) ali tečaja. Na ta tečaja je bil obešen železen locen, podoben stremenu sedla, imajoč na koncih luknji, natančno primerjeni debelosti tečajev. Okoli tega locna je bil ovit jermen, na katerem je bil obešen v ušesu kembelj. Tako obesilo je imelo prednost, da se je dal kembelj pravilno umeriti po vsaki obrnitvi zvonu, da mu je bilo omogočeno remočno nihanje brez kolovratenja. Takih obesil je še mnogo v naših zvonovih.

Pa tudi to obesilo se je v novjšem času izpopolnilo. Uho v zvonu je odpadlo. Namestu njega ima zvon skozi avbo, koreniko in jarem luknjo. Skozi to luknjo je vtaknjen železen kolec, ki sega izpod avbe v zvonu do vrhu jarma, kjer je pritrjen z vijakovo matico. Na spodnjem koncu tega kolca v zvonu je vodoravno pritrjena železna prečka, vzporedna z jarmovo osjo. Ta prečka se ne more premakniti brez odvitja vijakove matice nad jarmom v nobeni smeri. Ob koncih te prečke visita dve krajši vertikalni prečki in v spodnjih koncih teh dveh prečk še ena, prvi enolika, vodoravna prečka, tako da tvorijo vse štiri pravokotnik. Zvezane so med seboj tako, da imate vodoravni prečki ob koncih okrogle čepaste podaljške, vertikalni prečki pa ob

koncih luknje, v katere so vtaknjeni oni čepasti podaljški. Ob neomajni gornji prečki nihate stranski (vertikalni) prečki in v spodnjih koncih teh leži spodnja prečka, čez katero gre jermen, ki na njem visi kembelj s svojim ušesom. Ta oblika obesila je najpopolnejša izmed doslej znanih. To obesilo omogočuje kemblju največjo gibljivost in najnatančnejše premočrno nihanje, toda biti mora solidno, tehnično in mojstersko izdelano in pravilno usmerjeno; njega gibljivi sklepi morajo biti polirani in polnourmerjeni. Tako obešen kembelj izvaja krepke in elastične udarce, če tudi je razmeroma lahek.

Taka bi morala biti obesila kembeljev vseh naših zvonov, starih in novih, a žal niso. Te dni sem si ogledal komaj obešeno zvonilo v bližnji okolici. Nisem mislil, da je možno tako šušmarstvo v obešenju zvonov po tako visokotežjih obljubah »L'Opere di Soccorso«. Podrobna ocena tega dela ne spada v okvir tega psisa, zato naj je ošibam le z malo besedami. Če tudi je v diagonalni dotičnega zvonika dovolj prostora za vse tri zvonove, visita dva v vrsti, tretji je potisnjen nad njima visoko v zvonik. Ker pa nima zvonik tu lin ter se zožuje in ni prostora za razmah kemblja, se je spomnil menda monter atiškega Prokrusta ter po njegovem zgledu skrajšal podaljšek kemblja kar za tretjino, a še vedno premalo. In tako se je ob času mojega ogledanja zvonilo za silo le z velikim zvonom. Zvonarski mojstri so stoletja premišljevali in poizkušali, v kakem razmerju bodi teža in dolgotembost kemblja, da izvablja zvonu lep in krepak glas in ta monter žvižga na vse plemenite težnje starih mojstrov! — Ogledal sem obesila kembeljev. Kako primitivno in grobo delo! Takega dela je zmožen kovač začetnik v najprostejši vasi.

V takih obesilih se vse drgne, riblje, zajeda, kleca. In če niso vrhu tega še prav usmerjena, kar je najbolj navadno, kako naj ubogi kembelj, če je še tako težak, premaguje vse te velike ovire in ohrani svojo naravno udarno moč!

Te ovire krepkega udarjanja morejo zvonovi na zobatih oseh večinoma že še premagovati; kajti ko se zvoneči zvon opre na stranski zob osi, ga ta izdatno zadržuje v razmahu in kembelj ga doleti z veliko močjo. Tega zadrževanja zvonu pa niso zmožne okrogle in gladke osi. Zvon ima prost razmah in zelo zavirani kembelj ga bolj boža kot udarja.

Tu, tu leži pravi vzrok neštevilnim tožbam o lahkih kembljih. S potežanjem jim prihajamo sicer na pomoč v premagovanju mnogih ovir, a s tem pa tudi povečujemo trud pritrkovavcem.

In kaj je krivo vse te novozvonske mizerije? Polovičarska, neveščja organizacija v nabavljanju novih zvonov. Recimo, da se vrši preizkušnja zvonov v zvonarni zares zvonoslovno pravilno — česar pa jaz, kolikor sem obveščen, ne verujem — kaj pomaga, ko se mnogo bolj važna preizkušnja v zvonikih popolnoma opušča! Opuščanje te najvažnejše naloge v preizkušnji zvonov napoveduje »L'Opera« sama v svoji okrožnici št. 15 str. 5, kjer piše: Quando le campane saranno uscite dalla fonderia, collaudate dal Maestro designato dall'Opera, non si accettano più osservazioni o reclami di sorta.

Te besede so sicer naslovljene na naša cerkvena predstojništva, naj pošljejo svojega zaupnika v livarno — Bog ve kam dol v Italijo! — poslušat (sentire) zvonove, ali dobro so si te besede zapomnili zvonarji. Oni so bili z njimi indirektno obveščeni, da so odgovorni za dobro delo, dokler jim ne izreče »Professore di Musica« ste-

LISTEK

Centralno bogoslovno semenišče v Gorici.

(Konec.)

Preglej in premisli, dragi sobrat, še enkrat statistiko bogoslovcev zadnjih let, priobčeno v 9. številki. Če se boš zaglobil v njo in boš upošteval čas in razmere, Ti bo povedala več, kot bi Ti mogel danes jaz povedati...

Med tem je bila upostavljena — res pošteno — tudi semeniška kapela in okupirali smo stari oratorij. Škoda, da ne moremo imeti v lični kapeli (arhitektonično je najboljša v mestu) službe božje, ker manjka oprava. Glavni oltar in podoba sv. Karla je bilo še možno popraviti; a dragocena Tominzeva slika sv. Družine je izginila. Vsled tega in ker je kazil simetrijo smo odstranili sv. Družini posvečeni stranski oltar. Drugače je vse prazno.

Vojne odškodnine za opravo nismo dobili še »un soldo«, kljub temu, da smo napravili že l. 1920 vse potrebne vloge, katerim so sledile že neštete »sollicitazioni« od raznih strani. Pravijo, da so »questioni di competenza«, ki ovirajo. Seve mi poznamo samo vprašanje — denarja. Zanimivo bi bilo vedeti, kakšno vprašanje zavlačuje nujno potrebno upostavitve »župnih« cerkv! Najbrže zidarsko. Pa da ne bo kdo mislil »prostozidarsko«! Iz istih razlogov

kot kapela otvoritve, čaka tudi dragocena knjižnica — da ne govorim o drugem — ureditve. Še vedno je v zabojih (od l. 1916), ker ni polic. Počakajmo, da sprhni! — Človeku je hudo, da jo ne more dati v uporabo bogoslovcem, ki bi tako radi iz nje črpali. Saj se je za to zanimalo že ministerstvo, a sv. birokracij ima toliko častilcev, da le po polževo prihajamo na vrsto. Da bi le prišli!

Že vidim. Radi bi vedeli, kako smo otvorili zavod brez pohoštva. Odgovorjam: Imamopohištva za silo. Toda vedite, da ima to petnajst gospodarjev. Če bi se ti pomenili — upam in prosim jih, da tega ne storè — in bi svoje posojene reči nazaj zahtevali, potem bi mogli s zavodom nadaljevati le, če bi se vrgli po orientalsko. To bi šlo pa težko, ker smo po vojni v vsakem oziru bolj navezani k zapadni Evropi.

Vojaščine niso bogoslovci prosti, ker § 29 avstr. zak. ne velja več. Pa pač je dovolilo ministerstvo začasno bogoslovcem-vojakom isti odlog, kot drugim visokošolcem, da namreč lahko dokončajo študije (najkasneje do 26. leta) in potem odslužijo vojake.

Naša Ahilova peta je vzdrževanje. Bridko poglavje! Ne vem kam bi pero pomočil. Zato bom raje kratek. — Zadnja tri šolska leta je dala vlada štipendije a letnih 500 Lir za hrano vsakega bogoslovca in vrhu tega še letnih 6000 lir za vse drugo (vodstvo, služabništvo, talarji itd.) Toliko je dala tudi bivša vlada. (Primerjaj cene danes in takrat.) Nekaj smo dobili od prizadetih ordinarijatov, kar ste spravili sku-

paj, Vi dragi sobratje (seminaristicum, intencije in drugo). — Ne malo zaslugo pri našem »življenju« imata blagopokojni in sedaj sv. Oče.

Bogoslovci sami niso do danes ničesar plačevali. Toda, kot je težko kaj vpeljati v tem oziru, tako je na drugi strani sedanje stanje navzdolno. Kljub tako težkim gmotnim razmeram bogoslovci niso stradali, ker smo mnenja da je boljše če pasejo mladi ljudje krave, kot da stradajo. Vina niso dobivali — tudi zunaj ga nimate vsi — kvečjemu ob nedeljah in praznikih. Pojde, dokler pojde.

H koncu še besedo o našem naraščanju. O tem bodo sicer razpravljali na Goriškem evharistični shodi in upam, da ho tudi kaj praktičnega iz tega. A na splošno moramo priznati, da premalo storimo tozadevno. Nikar si ne zakrivajmo bridke resnice. Nočem tozadevno rekrimirati ne na desno ne na levo, pa tudi ne delati izjem ne navzgor ne navzdol. Dejstva nam krvavo vse to kažejo in nam bodo še bolj.

Morda je krivo temu tudi to, ker čutimo, da je nekam premalo brige za nas, da se težave množijo. Toda sobratje, ne zabimo, da je to pars hereditatis nostrae, calix noster! Prosimo Boga za moč, da ne podležemo »in huiusmodi tentationibus« in zavzemimo se za stvar, ki je za naše ljudstvo naravno in nadnaravno vitalnega pomena. Povejmo, pojasnimo na primeren način in ob dani priliki ljudstvu vse to, da tudi ono ve kako je in skrbi za naraščaj z vzgojo, molitvijo in z gmotno podporo.

so pa vsega prosti: nadzorovanja »L'Opere di Soccorso«, vsake odgovornosti, vsake obveznosti itd. Naprava kembljev, obešanje zvonov v zvonike t. j. najvažnejše reotipnega »Nulla osta«. Potem, no potem zahteve za lepo zvonjenje so prepuščene milosti in nemilosti zvonarjev. Zato ni čuda, da je vse delo v zvonikih v naglici skupaj »sklofutano«. Iz vseh teh del v zvonikih štrli površnost, nenatančnost, vihravost, preziranje tehnike in očitna tendenca: Le brž skupaj, da bo hitro konec!

To tendenco vihravega hitenja nam kaže najočitneje prenizko ali previsoko bi joči bembelj; monter si ni dal časa, da bi zvezal kembelj na obesilo z jermenom tako, da bi udarjal na najdebelejšo plast krila, niti si ni vzel časa zasukati obesilo v pravo smer, da bi udarjal kembelj vedno v obeh koncih največjega premara pod krilom in ne na eni strani na desno, na nasprotni strani pa na levo ali naopak. Za to bi ne bilo treba monterju žrtvovati ne dni, ne ur časa, pa celo to mu je odveč.

Ako se prav sponinjam, je bilo v neki okrožnici »L'Opere« namignjeno, da pošlje »Ufficio Tecnico« tehničnega veščaka po zvonikih revidirati nameščenje novih zvonov. Ali se je to že kje zgodilo?

Preč. gospodom cerkv. predstojnikom, ki niso še prejeli zvonov ali jih še niso obešili, priporočam, naj vestno nadzorujejo monterjevo delo ter ne štedijo s protesti morebitnim napakam, ki so gori ošibane. Po odhodu monterjevem se dajo k večjemu doseči se malenkostna popravila.

Še eno pismo novomašniku.

Naj v Tvojem imenu, dragi novomašnik moj, izrečem Tvojim svatom hvalo, ker so Te v miru pustili, ko si opravljal gratiarum actio. Kako je mučno, če svatje hočejo novomašnika takoj med se, češ, da mu morajo voščila izreči. Pustite, naj poprej nebeški Svat izreče svoja voščila, katera je v stanu tudi izpolniti. Ali pa, če radi juhe na mizi hodijo novomašnika klicat, ko avdijenca pri visokem Gostu še ni končana. Tvoji svati so Ti dali mir: hvala jim stotera!

Ko si sedel k mizi, sem se jaz vozil že po železnici. Kar sem videl, vse sem na Te obračal. V vagonu je bilo polno vojakov, iz domačih krajev in bolj iz južnih. Pa sem mislil na vse mladeniče, s katerimi boš imel Ti opraviti v Svoji službi. N. pr. tudi s takimi-le, kakeršni kričijo tam-le v oni krčmi. Včeraj so imeli ples, danes »piko derejo«. Jim boš našel pot do srca tem pikodercem?

Vstopila je mlada Brika z jerbasom hrušk. Dobro jih prodaj, nekaj izkupička pa obrni v to, da si obleko došiješ, kjer je je premalo. A glej, da s hruškami še sebe ne prodaja, kaker nekatere menda delajo. — Novomašnik moj, kako boš ravnal z dekletki, ki so doma ali jih zaslužek žene v svet, da boš vse vodil k Materi Mariji? Kako? Ali pa s takimi, ki so na delu v tovarni, kakor se tam-le vidi?

Pred menoj sedi možak. O ti naši možaki, kako ste pogosto trdi in mrzli za božje reči. Jih boš mogel kaj zmehčati in ogreti, novomašnik moj? Ali pa matere, ki večkrat otrok prav nič ne znajo prav vzgajati, jih boš mogel kaj preučiti?

Peljemo se mimo večjega, bolj gospodskega kraja. Ta gospoda naša, naša inteligenca večkrat misli, da je malovernost

nobel. Jim boš znal posvetiti, novomašnik dragi, da najdejo pot ven iz teh bedastih nazorov? Če ste gosposki, bodite tem bolj verni, tem bolj pobožni, tem bolj vzgledni.

Izstopil sem že bil. Pot me je vedla mimo šole, iz katere so se vsuli otroci obeh spolov. Nekaj jih je krenilo po isti poti, kakor jaz. Kmalu smo bili v pogovoru. Zdeli so se mi še dobri ti otroci. Ampak tisti deček tam-le spred in ona deklica tam na strani, kako čudno sta se spogledala. Sta morda že prezrela, kakor toliko otrok v teh časih? — Novomašnik, kako boš deco vodil k Božjemu Detoljubu? Težko delo! Celo apostoli so en večer otrokom branili k Jezusu.

Moj duh Te je gledal na prižnici, v spovednici, pri bolniški postelji, na grobeh, povsod povsod. Kako boš zmogel vse to delo? Bog daj, da dobro in izvrstno! Vendar nič čudnega, če se Ti bo kaj pokazilo. Se spomniš na molitev pri maniplju?

Sam sem stopal tja v dolgi klanec, ves čas misleč na Te. Teh klanecv je polna naša dežela. Po katerih bo pač vodila Tebe pot? Scenerija se je naenkrat čudno zasuknila. Znašel sem se — v mislih — v škofiji. Rekli so, da imajo konzistorij. Med drugim da danes dekretirajo nove mašnike. Ali niso sedaj-le izrekli Tvoje ime? Da, prav Tebe imajo v delu. Kam Te pač nastavijo?

Dostikrat si bral priliko o sejavcu in semenu. Zdi se mi, da jo lahko na Te obrnem. Sejavec — Tvoj nadpastir, seme — Ti, njiva — prva Tvoja služba.

Glejte, sejavec je šel sejati. In ko je sejal, ga je nekaj padlo poleg pota in so prišle ptice neba in so ga pozobale. — Bog ne daj, da bi bila Tvoja prva služba »poleg pota«, in da bi Te ptice pozobale. Če se kje dobi župnija, o kateri se more reči, da je poleg pota, in ne na poti proti večnemu življenju, kako razočaranje bi bilo za gorečega novomašnika. Če bi bil še župnik tica, ki pobere navdušenje iz mladega srca?!

O, ne vsejte tam pri konzistoriju mojega novomašnika poleg pota, in tudi ne na kamenita tla, kakor Pismo dalje pravi: Drugo pa je padlo na kamenita tla, kjer ni imelo veliko zemlje, in je hitro poginilo, ker ni imelo globoke zemlje. Ko pa je solnce izšlo, se je spalilo in, ker ni imelo korenine, je usahnilo. — Če prideš na župnijo kamenitih tal, in ne najdeš globoke zemlje, da bi mogel korenine poginati, ne pri ljudstvu, ne pri predstojniku, hudo za Te. Vendar ne obupaj. Poženi korenine toliko bolj globoko v Srce Jezusovo.

Drugo pa je padlo med trnje in trnje je zrastle ter ga je zadušilo. — Koliko je tega trnja po naših krajih? Lahko, da Te vsejejo prav med trnje, gosto in hudo bodeče. Skušaj pokončati kaj tega trnja, da Te ne zaduši. Da le nekaj prostora okoli Sebe iztrebiš, potem že pojde. Mnogo sreče pri trebljenju trnja!

Drugo pa je padlo na dobro zemljo in je dalo sad; eno stoternega, drugo šestdeseternega, drugo trideseternega. — Naj bo prva Tvoja služba res dobra zemlja, da najdeš dobrega predstojnika in dobro ljudstvo, Ti pa daj stoterni sad.

Seveda priliko lahko na se obrneš tudi tako, da si sam sejavec, seme Tvoje delo, njiva zopet Tvoja služba, Tvoja čreda. Kakor evangelijskemu sejavcu, se bo tudi Tebi godilo, ko boš sejal. Da bi pač največ semena Tvoja roka mogla vreči v dobro zemljo!

Ko me je pot nesla naprej, sem Ti v duhu izbral prvo službo. Misliš, da sem kaj izbral? Povsod je bilo kaj, česar Ti nisem privoščil, kar bi Ti želel drugače. Če bo pretežko, se lahko pokvariš, če prelahko, se zleniš. V enem kraju so ene nevarnosti, v drugem druge povsod Te čakajo poskušnje. Kako je dobro, da ni treba meni izbirati Tvojega mesta, kako dobro, da tudi Tebi ni tega treba. Pustiva, naj predstojniki odločijo, nje pa naj vodi roka Božja. Kamerkoli Te že pošljejo, misli, da je ravno tisto mesto kot nalašč za Te. Začni v Božjem imenu z veliko ponižnostjo in z velikim zaupanjem na pomoč od zgoraj. Ne bo je manjkalo.

Moja pot je bila še dolga. Kjer sem uzrl kako novo duhovnijo, sem jo primerjal, če bi bila za Te, sedaj ali pozneje. Ti ne veš, kako sem trepetal za Te, če bi prišel v prvi, drugi, tretji kraj. Tam je bilo to narobe, tam se je zgodilo ono, tu se je tistemu duhovniku hudo spodrsnilo. O kako smo mi ljudje, kako smo mi človeški! Le še bolj se okleni Križanega, le še bolj se vstopi v Presveto Srce, le še bolj se skrij v Materino naročje, da ne spodrkneš, da ne padeš na opolzki poti skozi življenje duhovnikovo.

Obzorje se je zjasnilo. Vidim Te, kako krepko stopaš skozi temo življenja: sveti Ti večna luč. Močan si: hrani Te nebeški kruh. Nisi se umazal, ker se pogosto pereš v Jagnjetovi Krvi. Hudo Ti ne škodi, ker Te pokriva Marijin plašč. Za Teboj se vije dolga vrsta vernih, katere si Ti rešil. V tej procesiji je tudi več sobratov Tvojih, katere je nagnil na to pot Tvoj močni vzgled. Tvoja pridiga o pokori rodi že sad.

A ta podoba je iz prihodnjih časov. Danes si še novomašnik. Na Tvoji glavi se še čuti pokladanje škofovih rok, in Tvoje roke še diše po sv. krizmi. O stegni te novoposvečne roke in podeli novomašniški blagoslov, katerega Te prosi

Tvoj sturomašnik.

Koristni migljaji.

Sobratom v razmišljanje.

Po triletnem molku imamo pravico, da javno spregovorimo besedo gledè na vprašanje, ki nam leži vsem na srcu. Mislimo namreč na naše stališče do dnevnika Edinosti. Pri tem a priori izključujemo pol. in gosp. stran vprašanja še omejimo zgolj na razmerje dnevnika do krščanstva in njega emanacij. Prejeli smo danes tak prispevek, ki ga brez pridržka objavljamo.

Vsem nam je še v živem spominu, kako sta se prav kmalu po razpadu bivše monarhije moč in vpliv takomenovanega narodnega vodstva reducirala na ničlo. Izselevanje izobraženstva iz Trsta je bil prvi veliki udarec. Še hujši udarec pa je bilo dejstvo, da so celi sloji zapustili »narodno streho«, ki se jim je zdela, da pušča, in so se zatekli pod »rdečo streho« misleč, da najdejo tam boljše zavetje. Takrat so se narodni voditelji zavedli, da je duhovščina ostala zvesta idealom slovenskega ljudstva.

To spoznanje je nagnilo narodne voditelje, da so duhovščini ponudili roko sprave. Mi smo ponudbo bratski sprejeli. Slovesno so se voditelji izrekli za principe, na katerih naj bi slonelo vse naše javno delovanje. Slovesno so voditelji obljubili, nele, da ne bodo nikdar tangirali večnih resnic, marveč, da bodo vselej v tisku, v govoru usmerili vse delo v duhu teh načel.

Tri leta so od tedaj pretekla, tri leta bridkih prevar!

Ozrimo se na tisk, zlasti na dnevnik, in takoj uvidimo, kako so se ta načela sicer na bolj rafiniran način, mnogokrat zaničevala, še večkrat pa ignorirala. Dnevnik je v popolnem nasprotju z načeli krščanske morale zagovarjal upravičenost političnih umorov. Slovesno je proslavljal morilce. In ko je »Goriška Straža« to konstatirala, jo je dnevnik ostro zavrnil, češ, da se nahaja goriški list v zablodah. Naš narod, zlasti pa mladina, ki take reči bere, raste v prepričanju, da so politični umori moralno, če že ne nekaj dobrega, pa vsaj indiferečni.

Kot naravna posledica dogovora in pakta se je rodila Kmetška zveza. Program in delovanje zveze se popolnoma krije z načeli, sprejetimi od narodnih voditeljev. Do danes še ni dokazano, da bi se bila kdaj zveza oddaljila za las od tistega programa. In vendar kakšna obstrukcija od strani dnevnika! Dočim poroča list zvesto o razvoju nacionalnih sindikatov, dosledno ignorira gibanje Kmetške zveze.

Ozrimo se še na ravnanje dnevnika ob priliki evharističnega shoda v Zagrebu in katoliškega shoda v Ljubljani. Čim so se našle nekatere osebe, ki so na pisanje Edinosti gledale na politične umore krepko reagirale, so se voditelji zbal in so dali napisati par notic, v katerih so napravili nekaj našminkanih poklonov na naslov zagrebskega shoda. Toda pokloni niso tako dobro uspeli, da bi vsakdo ne takoj spoznal, da so bili namenjeni za slepilo. Med katoliškim shodom v Ljubljani so voditelji v listu globoko obžalovali, da se primorski Slovenci ne morejo udeležiti shoda. Primorci pa so se vendarle udeležili katoliškega shoda, le narodni voditelji se ga niso, ker tega niso hoteli in bi se ga ne udeležili, četudi bi prebivali v Ljubljani. Pozabili pa ne bomo nikdar protikršćanskih citatov iz »Riječi«, ki jih je »Edinost« priobčila takoj za poročilom o evharističnem shodu.

Konečno naj omenim še poročilo Edinosti ob priliki zadnjih izgonov naših sobratov iz Istre. Danes je notorično, da je lepa vrsta teh sobratov-trpinov žrtev politike naših narodnih voditeljev. Pa pustimo na strani krivdo! Naravnost strašni so Edinostini komentariji, ki sledijo izgonom. Pred mano ležita dve taki poročili, ki sta prepojeni sovraštva do Cerkve. Iz obeh zveni nauk: proč od Cerkve!

Bridka žalost me prešine, ko primerjam narodno izobraženstvo na Tirolskem z našim. Tam so spoznali važnost vere in duhovščine za bodočnost ljudstva; zato so usmerili temu primerno vse delo. Pri nas pa dela inteligenca v nasprotnem smislu. Prepričan sem, da sicer pridejo merodajni voditelji do pravega spoznanja, toda poznajo, ko bo že veliko, veliko zamujenega. In to nas vse teži, ker se mi živo zavedamo svoje ljubezni do našega ljudstva. Ko bi se naše izobraženstvo resno oprijelo študija zgodovine Ircev, Poljakov in drugih manjšinskih ljudstev, bi tem hitreje spoznali svojo dolžnost.

M. K.

Kronika.

Odlazak svečenstva. V »Istri« čitamo: Dobili smo obavijesti, koje doduše još nije su potvrđene, ali su iz prilično sigurnog vrela, da je izašao nalog, prema kojemu će u vrlo kratko vrijeme morati otputovati

iz Istre i uopće iz Italije svi oni svećenići, kojima je odbijen utok za državljanstvo. Tršćanska biskupija će izgubiti tako oko 40 svećenika, pa će svaki svećenik, koji ovdje ostane, morati upravljati po dvije tri župe. Bit će srećni oni župljani, koji će moći dobiti svećenika.

Premeščenja v goriški nadškofiji. J. Krapež, iz Cerkna v Log pod Mangartom. V. Kqs, za kapl. v Bovec. A. Češornja, iz Bovca na Ukve. Fr. Hrovat za kaplana v Bovec. F. Premrl za kaplana v Cerkno. S. Lavrenčič za kaplana v Hrenovice.

Novi škof za Krk. Dr. J. Srebrnič, naš rojak in sotrudnik »Zbornika« je imenovan za škofa na Krku. Naj ga spremlja božji blogaslov.

Opcije. Rekurz je odbit sobr. Ig. Žgajnarju na Premu.

Misijski koledar za leto 1924 je že prišel na svetlo. Ta koledar izdaja in zalaga misijonska družba sv. Vincencija Pavelskega v Grobljah. Urejuje ga vzorno misijonar A. Tumpej.

Letošnji koledar je po obliki in vsebini še lepši kot lanski. Razveseljiva je misel kratkih životopisov velikih in svetih misijonarjev od strani koledarja; za vsak mesec najdeš kratek in lep životopis katerega svetnika.

Med krasnimi članki opozarjamo zlasti na misijonsko pridigo Pija XI. ob tristoletnici Propagande, na životopis bl. mučenika iz 16. stoletja Rudolfa Akvaviva, na životopis enega največjih misijonarjev 19. stoletja, Justina de Jacobis-a, ter na krasno socialno - etično razmišljanje o misijonih, iz peresa Franceta Terseglava: »Najlepši izmed vseh poklicev«.

Terseglavov člaonek je v **znanstveni prilogi** koledarja. Ta priloga bo gotovo razveselila vsakega katoliškega inteligenta, zlasti pa je moramo biti veseli duhovniki. Krasni razpravi te priloge sta tudi Jerneja Pavlina: »Misijsko delo izobražencev« in »Evropstvo v misijonih« našega mladega goriškega rojaka I. Martelanca, ki se pripravlja na vzvišen misijonski poklic. Isti I. M. nam odpira pogled v »Misijsko vedo«. Na koncu priloge je pregled misijonske knjižnice, ki bo zelo zanimiva vsakega izobraženca.

Kajpada je koledar posejan z raznimi črticami in pismi iz misijonov, tudi pravi jasen pogled po misijonskem svetu, prinaša povestice daljnih narodov, tudi poeziji in celo glasbi je nakazan lep kotiček. Zelo zanimivo je »To in ono« in »Veselo« bo vsakogar srčno zveselilo.

Koledar brez priloge stane 2 liri, s prilogo pa 3 lire — pač malenkost.

Zdi se nam odveč, da bi ta koledar na vso moč priporočili čč. sobratom. Delo samo se hvali in govori s prepričevalno besedo: v **vsako slovensko katoliško družino moram**. Katoličani brez nobenega smisla za misijonsko idejo so krščanski sebičneži — in to je nezmisljivo. Zlasti duhovniki skrbimo, da se tudi pri nas zelo poživijo misijonska misel in ž njo vera, ljubezen do evangelija, hvaležnost do Boga za dobroto Učlovečenja, ljubezen do bližnjega, ljubezen do duhovskega poklica itd.

Ni res, da imamo preveč dobrih knjig in premalo denarja. Narobe je res. Navačajmo vernike k temu, da spoznajo, kako dobro je naložen kapital v dobrih, vzpodbudnih spisih. Ako bi zanemarili razširjanje dobrih knjig, bi pozabili na silno važnega dušnopastirskega činitelja. — Izkušnja

uči, da gospodje, ki se pritožujejo nad preobilico listov in knjig, navadno sploh nobene tiskane črke ne spravijo med ljudstvo razen velikonočnih listkov. — V tej stvari smemo biti nekoliko nadležni — pravtako kot na prižnici, ko bčiamo ljudske razvade. Zlasti mlačnim vernikom, ki so navadno tudi premožnejši, vrivajmo dober tisk.

Misijski koledar pozdravljamo s celim srcem in pričakujemo od njega prav mnogo koristi za naše izobražence in za zadnjega gorskega kmetiča. — Dr. M. B.

Evharistični shodi.

Iz Idrije.

Naše mesto in okolica ne dopušča, da bi se taki shodi raztegnili na par dni, kakor drugod. Imamo sicer avtomobilno zvezdo dvakrat na dan iz Gorice in enkrat na dan s Trstom. To je pač za one ki imajo kaj posla drugod, ni pa za pripeljavo množic v mesto. Ko v nizkem kotlu prebivamo a vse naokrog hribovi, imajo tudi gorjani težaven dohod do nas.

Zato smo po lokalnih razmerah priredili evharistično slavnost. Na mesečnih konferencah so se ravno taki referati zbrali in debatiralo se je o tvarinah, ki so bolj v zvezi z Najsvetejšem. Vsaki duhovnik pa je na svojem mestu poučeval in pripravljaj na shod 19. avgusta.

V mestu Idrija se je še posebej pripravljaj pevski zbor, da je res takrat dovršeno pel. imela posebne skušnje godba na pihala in orkester se vežbal, da bo zboru enak se zli v harmonično celoto. Brez truda ni vspeha. Naprosila sta se slavnostna govornika kanonik Ignacij Valentinčič iz Gorice in stolni vikar dr. Mirko Brumat, ki sta takoj obljubila svojo pomoč.

Duhovščina celega dekanata je bila ene misli, da bode shod le takrat vspel, ako ljudje na jutro dojdejo v Idrijo pa se zopet vrnejo pravočasno, da bodo po dnevu ali vsaj v mraku zopet doma. Zato naj pa vsaki ima več govorov v cerkvi o Najsvetejšem, potem pa navduši ljudi, da bodo z veseljem prišli v Idrijo pokazat svojo vero v Euharistijo. Načrt se je povsod tako izpeljal, in shod veličastno obnesel. Idrijsko cerkev so okrasili z vencii, katere so pletle dekleta iz Idrije, Črnega Vrha in Spodnje Idrije. Ker ima cerkev krasne paramente, je bilo s tem preskrbljeno enako za zunanji nastop. Razume se, da je bil veliki altar bogato okrašen z raznim cvetjem.

Prišel je 19. avgust. Napovedal in pričel se je z nevihto in dežjem. Ljudi ne bo veliko in procesija bode odpadla se je strahoma reklo. Škoda za tolike priprave, a če Vsegamogočni tako želi, naj se zgodi njegova volja.

Pa kmalu smo bili drugih misli. Nebo se zjasni, ozračje shladi, cestni prah je zginit. Kakor nalašč za manifestacijo! Na vse zgodaj je že avto pripeljal udeležence iz Cerknega, potem so dohajali eden za drugim ali peš ali z vozom, ali je avtomobil zopet pripeljal iz goriške strani nove častilce. Ker je bilo več sv. maš, so prebili nekateri v cerkvi tiste ure pred začetkom, ali so opravili še spoved. A večina je že doma vse prej zvršila, tako da je bilo v Idriji le malo dela v tem oziru.

Ob 10. uri je bilo v Idriji toliko ljudi, kakor jih menda Idrija še ni videla. Cerkev jih je sprejela kolikor je mogla, drugi so stali okoli cerkve, ker so bila vsa vrata od-

prta so lahko slišali govornike, petje in orkester.

Dobre pol ure je g. kanonik govoril o Najsvetejšem, potem dr. Brumat pel slovesno sv. mašo, pri kateri je asistiral 20 duhovnov. Na koru je odpeval zbor 30 grl in 17 mož orkestra. Vsi sodelujoči so člani katoliške delavske družbe, tako da smo s svojimi močmi vse izvršili in lahko rečemo, dobro izvršili.

Ob 1/212 je bilo dopoldne končano in sedaj so se udeleženci podala na obed. Bili so vsi postreženi, eni še malo počakali, ker niso mogli vsi na vrsto, a ko so se za silo otežali, so naredili drugim prostor. V pol-drugi uri se je zadostilo telesnim potrebam.

Ob 1 uri se je glasno molila 2. ura, kar se je prej skončalo je zbor na koru dopolnil z euharističnimi pesmami.

Ob 2 uri je nastopil dr. Brumat, ki je v navdušeni besedi v nemal osebno mladino za najsvetejši zakrament, za tem se je razvila procesija. Šolska mladina je otvorila, spremljale so jo učiteljske moči, ravnateljica in šolski vodja. Zatem so prišle razne kongregacije in fare z banderi, godba, pevci, Najsvetejše, za njim uradništvo, vojaštvo, mestni zastop, damska kongregacija in drugi. V sprevedu je bilo nad 4000 ljudi, procesija je trajala eno uro. Ni se nič trgala, šla enakomirno naprej, zato so skrbeli reditelji.

Po procesiji je oktet pel Foersterjeve litanije Srca Jez. na koru zbor odpeval in po cerkvi so tudi nekateri glasili. Po Te Deum je bil blagoslov, zagrmela je še himna »Povsod Boga« in slavnost s tem končana. Ljudje so se polagoma razšli na vse kraje.

Kak vtis je naredila manifestacija? Novi prefekt je došel dan prej v Idrijo na svojo službo. Povabljen je prišel, a ko je videl toliko ljudi, tak vzoren red, množico molečo rožni venec, mogočno zvonjenje, krasno petje, ubrano godbo, se ni mogel načuditi od kod vse to izvira. Taka vzorna organizacija mu je imponirala. Spoznal je da je slovenski narod pobožen in omikan narod. Naši komunisti so sicer očitali našim pristašem, da so pod farško komando, ko so videli, da duhovni skrbe za red pri procesiji, in da je kateri 2 župniji sprejel, ter žnjima šel v sprevedu. Žalostno so pa zopet vzdihnil: oh mi ne bomo še tako kmalu zmagali, vidite koliko množica mož je nam v nasprotnem taboru! Preden da te pridobimo, bo trajalo nekaj let.

Gosposka se je začetkom bolj napeto držala. Bala se je shoda a zopet ni bilo vzoka za prepovedi. Vedno jim je politika pred očmi. Trajalo je precej časa, da se jim je dokazalo, da se hoče le vera, hvaležnost in ljubezen skazati onemu, ki v podobi kruha med nami vstraja. Lansko leto je bilo isto v Rimu in država ni prav nič motila. — Da da, ali takrat so bili popolari tudi v vladi, sedaj niso več! — In zopet so vprašali koliko ljudi pride čez mejo iz Jugoslavije. — Nobeden, saj je to verska zadeva sama za se, na oni strani imajo isti dan enaki shod v Zagrebu, kamor je že oglašanih 5000 Slovencev. — Naj bo! ampak »narodne noše« morajo stran, drugače jih aretiramo, ako v takih kostumih pridejo v Idrijo. To je izzivanje. — No v naglici se je sporočilo naj opuste stare narodne noše, da ne bo sitnosti. Malo bolj slikovita bi bila procesija, a je vse eno imponirala vsem. Naj bi bil tudi vspeh trajen, potem so zadovoljni tudi oni, ki so se največ trudili za impozantno manifestacijo.

Dne 8. septembra se je izvršil impozanten evharističen shod v KOMNU. Ljudstva je bilo do 12.000.

Dne 11. in 12. sept. se je vršil sličen shod v LOGU in VIPAVI. Te veličastne manifestacije se je udeležilo nad 12.000 ljudi in nad 80 duhovnikov.

Ker so poročila za to številko prepozno došla, bomo priobčili poročila in resolucije teh in bodočih triumfov presv. evharistije v prihodnji številki.

Evharistični kongres v Biljani se vrši dne 20., 21. in 22. septembra.

Katehetski vestnik.

Resolucije šolskega odseka V. kat. shoda.

I. Splošna načela.

1. V šolskih zadevah imajo pravico odločevati stariši, cerkev in država.

2. Kakor ima država pravico, zahtevati določeno mero znanja in državljansko vzgojo, tako ima katol. cerkev in kat. stariši pravico, zahtevati katoliško vzgojo otrok.

Zato zahtevamo za naše šole, naj bosta vzgoja in pouk v vseh predmetih, v kolikor zadevata verskonravno stran, uravnana po načelih katoliške vere.

3. Šola naj goji ljubezen do naroda in države. Trajna in požrtvovalna ljubezen do naroda in države pa more sloneti le na verski vzgoji.

4. Verouk bodi obvezen predmet v vseh državnih šolah. Obvezne morajo biti tudi verske vaje.

5. Cerkev ima pravico, voditi in nadzorovati verouk v šoli in čuvati, da se v šoli ne kaj učilo ali delalo proti veri in pravosti.

6. Verski pouk in verske vaje morajo imeti cerkev in stariši v šolskih odborih (krajnih, okrožnih, pokrajinskih in osrednjih) primerno zastopstvo.

8. Poleg državnih so dovoljene tudi zasebne šole. Država jih mora podpirati. Vse tiste pravice, ki jih imajo državne šole, zahtevamo tudi za zasebne šole, ako te izpolnjujejo vse tiste zakonito določene pogoje, ki veljajo za državne šole.

9. Veroučitelje na državnih šolah nastavlja državna oblast le v sporazumu s cerkveno oblastjo.

10. Marijine kongregacije in druge izključno verske organizacije so od šolske oblasti neodvisne, zato jih ta ne sme ovirati.

11. Šolska oblast naj s primernimi odredbami in s potrebno strogostjo prepreči kvarne vplive na šolsko mladino, zlasti kvarni vpliv slabih stanovanj, gledaliških in kinematografskih predstav, pri čemer naj jo podpirajo tudi druge državne oblasti.

II. Ljudske šole.

V smislu izraženih splošnih načel zahtevamo:

1. Pouk katoliških otrok v katoliških krajih naj v vseh predmetih oskrbujejo le versko in pravno neoporečene katoliške učne moči.

2. Država mora versko šolo, osnovno, meščansko ali strokovno, zakonito in obvezno uvesti ter vzdrževati, kjerkoli jo zahtevajo starši za zakonito določeno število otrok.

3. Za izobrazbo vzornega katoliškega učiteljstva zahtevamo katoliški pedagogij, iz katerega bodo izšle ne le strokovno temeljito izobražene, ampak tudi verskonravno utrjene učne moči.

4. Obžalujemo, da se je del slovenskega učiteljstva odtujil verskemu prepričanju svojega naroda in da sovražno nastopa proti tovarišem, ki javno izpovedujejo katoliška načela. Učiteljem iz »Slovenske zveze« izražamo zahvalo in priznanje; slovensko katoliško ljudstvo je z njimi.

III. Srednje šole.

1. V smislu prej navedenih splošnih načel zahteva katoliški shod versko srednjo šolo.

2. Dokler take državne srednje šole ni, naj srednja šola ne nudi samo umske izobrazbe, ampak tudi verskonravno vzgojo za življenje. Zato naj se verouk poučuje v vseh razredih vseh srednjih šol — tudi strokovnih in tehničnih — najmanj po dve uri na teden.

3. Z ozirom na kulturno nalogo, ki jo ima Jugoslavija kot most med vzhodom in zahodom, ter z ozirom na kulturno zgodovinski in etični pomen, ki ga ima poznavanje grške in rimske kulture za naš narod, zahtevamo, da se ohrani humanistična gimnazija neokrnjena.

IV. O izvenšolski vzgoji srednješolske mladine.

1. Katoliški shod opozarja na škodo, ki jo trpi izvenšolska vzgoja srednješolske mladine v moralnem oziru in glede učnih uspehov v šoli radi silnega pomanjkanja stanovanj. Zato naj se

a) ustanovi a dijake, ki se vozijo po železnici v šolo, v vsakem mestu dnevno zavetišče, kjer bodo dijaki lahko plodno porabili čas, ko čakajo na vlak. V ta zavetišča naj se sprejemajo tudi dijaki iz mesta, kateri doma nimajo primerne prostora za učenje.

b) Pomanjkanje stanovanj in vzgojni momenti zahtevajo, da se ustanove v vseh mestih, kjer so srednje šole, dijaški konvikti, ki bodo pod strokovnim vodstvom skrbeli za umstveni in pravni napredek njim izročene mladine. V tem oziru priporočamo katoliški shod podpiranje društva Pripravniki dom, ki namerava zgraditi tak konvikt za učiteljske. Že obstoječi konvikti naj se po možnosti razširijo.

2. Posebna pozornost naj se posveča razširjanju Marijanskih kongregacij za srednješolsko mladino.

3. Za izpopolnitev splošne izobrazbe in vzgoje se priporočajo ustanovitve dijaških odsekov ri katoliških kulturnih organizacijah, pri katerih je srednješolski mladini po šolskih predpisih dovoljeno sodelovati.

V. Za visokošolce.

Slovenski narod se zaveda ogromnega pomena, ki ga ima za njegov duševni in

gmotni napredek vseučilišče, lastno kulturno ognjišče. Zaveda se tudi dolžnosti, da pomaga pri nalogi, da se vzgoji zadostno število strokovno prvovrstne in npravno dobre inteligence. Zato priporoča katoliški shod ustanovitev društva, ki bi si stavilo za nalogo, da čimprej zgradi v Ljubljani vseučiliški dom, kjer bi imeli visokošolci primerna stanovanja in tudi druga sredstva na razpolago, ki so jim potrebna za strokovno izobrazbo in npravno vzgojo.

VI. Društvo »Krščanska šola«.

Katoliški shod pozivlja vse zavedne jugoslovanske katoličane, da stopijo v društvo »Krščanska šola«.

Konference.

Iz Jelšan.

Izjava.

Istrski duhovniki, zbrani dne 30. avgusta 1923 na konferenci v Jelšanah, izražajo »Goriški Straži« priznanje in zahvalo za njen odločni nastop proti nekrščanski in denunciantski pisavi tržaške »Edinosti« v polemiki o političnih umorih. Obsojamo absolutni nacionalizem zapadnoevropskega vzorca, ki je krščanskemu in slovanskemu duhu nasproten, in čegar praktična aplikacija more imeti za naš narod le škodljive posledice. Pozivamo vse sobrate-duhovnike, naj podpirajo in širijo edino-le tako časopisje, ki brez vsake rezerve priznava krščanska in slovanska kulturna načela. Andrej Furlan, župnik; Iv. Kovačič, žup.; Iv. Koruza, žup.; Al. Lesar, kaplan; Janko Dolenc, epspozit; K. Jamnik, ekspozit; Hubert Leiler, kapl.; Ig. Žgajnar, žup.; Mihael Hušo, dekan; Dr. I. M. Kržišnik, dekan; Josip Škoda, kaplan; Andrej Gabrovšek, kaplan.

Kam?

Spisal dr. Mirko Brumat.

Knjiga je dosegla na knjižnem trgu naravnost tak rekord, kakor morda še nobena podobna doslej. V par mesecih je bilo samo tostran meje razprodanih 1400 izvodov, četudi stane vsak izvod 6 L, kar je za našega preprostega človeka v teh kritičnih časih vsekako precejšen izdatek. Že samo to dejstvo, da je dobila knjiga v tako kratkem času toliko odjemalcev, najlepše priča o njeni praktični vrednosti.

Pisana je vseskozi jedernato, da prepričuje, hkrati pa s tako srčno toploto, da kar zajme mlado srce in je potegne za seboj.

Razpravlja v treh poglavjih o najvažnejših problemih mladega človeka: zlasti pa ji gre pohvala, da se na popolnoma nov in obziren, a hkrati učinkovit način dotika tudi onih strun mladega srca, ki so večinoma najbolj razglašene in najbolj kvarijo mlade ljudi t. j. spolnega vprašanja, vprašanja ljubezni do zakona. Ves pouk je prepleten s konkretnimi zgledi in lepimi primerami — hkrati pa podan v tako domači, lahko umljivi in prikupljivi obliki, da je knjigi skoro popolnoma tuje ono suhoparno moraliziranje, ki tako odbija ravno mlada srca. Pisatelj ráje prepričuje in vabi nego da bi ukazoval ali plašil. Tudi v tem je velika vednost knjige za našo mladino. Zato so pa tudi vse mladi ljudje, ki so knjigo že brali, pav zadovoljni z njo. Kdor jo enkrat

dobi v roke, je ne odloži, dokler je ni prelistal in prebral do konca.

Ta knjiga ne sme zato manjkati v nobeni privatni ali prosvetni knjižnici, sploh v nobeni hiši, kjer so mladi ljudje, fantje in dekleta. Postati jim mora svetovalka-vodnica — vademecum na težki poti življenja. Storili bomo brezdvomno odlično vzgojno delo, ako našo mladino vsepovsod seznanimo s to knjigo in ji jo oskrbimo. Primernejšega in obenem potrebnjega čtiva skoro ne moremo nuditi mladim ljudem. Mnogo je zaprek, ki ovirajo in ponekod naravnost onemogočujejo izobraževanje naših mladeničev in deklet; naj jim nudi vsaj dobro čtivo nekaj nadomestek.

Še to! V primeri s praktičnimi vrlinami, izginejo vsi jezikovni in oblikovani pogrški, ki jih kaže knjiga; sicer se dovolj gladko bere. Ti pogrški motijo le bolj inteligentovo oko, sicer pa namenu knjige malo ali naravnost nič ne škodijo. Pisatelj je pač hotel nanizati v lep venec vrsto praktičnih naukov za mlade ljudi, nikakor pa ni zasledoval cilja, da bi morala biti knjiga hkrati tudi vzor leposlovnega proizvoda. S tem pa nočem nikakor dati vrlému pisatelju dispenze, da ne bi knjige za drugo izdajo tudi jezikovno izpilil in popravil. S tem bo knjiga vsekakor le pridobila.

Benevolus.

V. katoliški shod v Ljubljani.

A. Resolucije odseka za versko življenje in npravni prerod.

1. Smer religioznega življenja.

1. Peti katoliški shod ponovno (kakor prejšnji katoliški shodi v Ljubljani) prav toplo priporoča Marijino družbo, treji red in bratovščino sv. R. Telesa, gledajoč v njih, ako so v rokah dobrega vodstva, preizkušena sredstva za gojitev in povzdigo verskonravnega življenja, tako v posameznikih kakor v družbi.

2. V prepričanju, da je češčenje Srca Jezusovega ona pobožnost, ki more, ako jo v pravem duhu gojimo, na eni strani najuspešneje zadoščevati božji pravičnosti za grehe, na drugi strani prav tako uspešno človeka od greha odvajati ter ga napeljevati k življenju odpovedi in čednosti, prosi katoliški shod vse dušne pastirje, da to češčenje zanesejo globoko med narod. Pozivlja še posebej tretji red, Marijine družbe in salezijanska sotrudstva, da ga sistematsko širijo, ter izreka željo, da bi se družine in društva Srcu Jezusovemu posvečevala, možje in mladeniči pa v apostolstvu mož združevali.

3. Izmed čednosti, ki naj bi se v okviru češčenja Srca Jezusovega gojile, naj bi se z ozirom na veliko alkoholno razdejanje priporočala in udeleževala zlasti čednost treznosti, oziroma po nadnaravnih razlogih podprta prostovoljna odpoved od alkoholnih pijač v tej ali oni primerni obliki.

II. Skrb za moške in za laiško inteligenco.

1. Ker je želeli, da bi se moški bolj udeleževali verskega življenja kakor doslej, priporoča katoliški shod, naj se versko življenje med moškimi goji posebno

skrbno. Daje naj se moškim povsod prilika, da se morejo verskih vaj lažje udeleževati; prireajo naj se zanje posebne pobožnosti: govori, prilike za prejem svetih zakramentov, zlasti duhovne vaje; gojë in skrbno naj se vodijo Marijine družbe; naj se ne pozabi, da so bile le-te sprva namenjene samo moškim, v prvi vrsti mladeničem.

2. Vsa naša mladinska organizacija, zgrajena na verskem temelju, bodi tudi v dejanju zgled pobožnega življenja. Društveno življenje naj pobožnega življenja ne ovira, ampak pospešuje in podpira.

3. Ker je versko-npravno življenje ljudskih množic zelo odvisno od načina, kako se laiška inteligenca tozadevno pred njimi udeležuje, zato prosi katoliški shod vse kroge svečenstva, naj posveča svetni inteligenci svojo posebno dušnopastirsko pozornost. Laiško inteligenco pa brez razlike pozivlja, da bi ob pogledu na visoke versko-npravne naloge, ki naj bi jih naš narod v smislu tega katoliškega shoda na sebi reševal, ter z ozirom na velik vpliv, ki ga lep zgled ima, rada sodelovala pri verskih in karitativnih združenjih, ter se pred ljudstvom tudi javno udeleževala pri cerkvenih pobožnostih, osobito pri prejetanju svetih zakramentov.

III. Duhovne vaje.

Ko priznavajo vsi, da nam je obnovev in poglobitev verskega življenja nujno potrebna in so v to svrhu eno najbolj preizkušenih sredstev duhovne vaje, priporoča katoliški shod vsem vernikom brez izjeme, posebno pa dijaški mladini in mladini sploh, da se radi zbirajo k letnim duhovnim vajam. Katoliški shod pozivlja verno slovensko ljudstvo, da prispeva kar najizdatneje k stavbi posebnega doma za duhovne vaje, ki ga namerava graditi prevz. knezoškof dr. A. B. Jeglič na Goričanah in izročiti v upravo in oskrbo Družbi Jezusovi, kjer bi duhovniki, inteligenca, dijaki, delavci, mladeniči in drugi stanovi imeli priliko o primernem času preko leta opravljati duhovne vaje.

IV. Za družino!

Ker je temelj vsega zasebnega in javnega življenja družina, zato opozarja katoliški shod, da je treba družinskemu življenju posvečati največjo skrb.

1. Življenje po družinskih ne sme biti v škodo družinskemu življenju.

2. Pri vseh naših zahtevah po verski šoli se ne sme pozabiti, da je končno največ ležeče na domači vzgoji.

3. Starši naj se dobro zavedajo svojega svetega in resnega poklica; naj ne pozabijo, da je dober zgled najizdatnejše vzgojno sredstvo.

4. Priporoča se, da se mladeniči in dekleta, ki nameravajo stopiti v zakonski stan, o pravem času temeljito pouče o dušni in telesni vzgoji otrok. Sviri se pred sklepanjem mešanih zakonov.

5. Da bodo naše družine bolj prešinjene verskega duha in bodo v božjem varstvu lažje vršile svojo nalogo katoliški shod ponovno najtopleje priporoča posvetitev družin Jezusovemu Srcu: da se bodo družine v resnici po božjem Srcu posvečevale, da bo po njih posvečen ves narod.

V. Proti nenravnosti.

1. Vlada se pozivlja, da skrbno čuva in ščiti javno moralo. Katoliški shod zahteva vsako pohujšanje ljudstva, zlasti mladine. Odstranjevanje se morajo iz javnih izložb in javnih prostorov vse nemoralne slike in kipi; javne ljudske knjižnice naj se revidirajo in izposojevanje vseh knjig z nemoralno in protiversko tendenco prepove. Strogo se morajo cenzurirati gledališke predstave in še bolj strogo vse predstave kina, ki se jih udeležujejo množice iz ljudstva in posebej še mladina ker fantazijo bolj razdražujejo. Uporabljajo naj se vsa zakonita sredstva, da se preprečijo konkubinati in podobni pojavi javnega pohujšanja. Ples naj se kolikor mogoče omeji.

2. Krščansko ženstvo se pozivlja, naj dela kščanskemu imenu tudi čast v tem, da bo vedno brezpogojno varovalo dostojnost v obleki in z združenimi močmi delovalo na to, da se izrodki modernih nemoralnih noš zabranijo. Starše opominja katoliški shod na sveto dolžnost, da v svojih doraščajočih mladenkah ne ubijajo čuta sramežljivosti s tem, da jih oblačijo na način, ki bije vsaki sramežljivosti v obraz.

VI. Dobrodelnost.

1. Katoliški shod z žalostjo ugotavlja, da se je po vojni tudi v našem narodu razpasla sebičnost ter brezobziren in brezmejen pohlep po časnih dobrinah; priporoča katoličanom po vzoru božjega Odrešenika dejansko ljubezen do bližnjega, ki naj se kaže v vseh delih duhovnega in telesnega usmiljenja; poudarja to tem bolj, ker svobodomiselni svet skuša krščansko dobrodelnost nadomestiti z golo humaniteto.

2. Ker pa tudi na tem polju le organizirano delo dosega potrebne uspehe, zato pozivlja katoliški shod, naj se v vsaki župniji zasnuje vsaj ena dobrodelna organizacija: ako ne društvo, vsaj dobrodelen odbor, obstoječ iz zastopnikov raznih stanov, ali pa odsek tretjega reda sv. Frančiška oziroma Marijine družbe.

3. Katoliški shod poudarja, da je skrb za revno, zapuščeno in zanemarjeno mladino in nje dobro vzgojo najpotrebnejša dobrodelnost. Spričo nevarnosti, katerim je izpostavljena sama sebi pepuščena mladina obojega spola, posebno v mestih, industrijskih in obrtniških krajih, pozivlje katoliški shod vse zadevne činitelje cerkvenih in svetnih oblasti, kakor tudi krajevnih občinskih zastopov, da ustanavljajo na teh mestih mladinske domove, kjer bi se pod večjim poklicnim nadzorstvom mila-

dina odtegovala nevanostim ulice, dobivala sebi odgovarjajoča razvedrila in se versko in moralno vzgajala.

4. Znova se priporoča vse naše že obstoječe karitativne organizacije in ustanove v krepko podpiranje. Pri vsem tem pa naj se ne pozabi, da je poleg materialne oskrbe treba skrbeti tudi za duševno življenje siromakov.

VII. Apostolstvo sv. Cirila in Metoda pod zavetjem Bl. D. Marije.

1. Katoliški shod pozivlja k molitvi in delu za cerkveno zedinjenje, za katero enako moli katoliška cerkev in krščanski vzhod in ki je bilo vedno ena glavnih teženj katoliške cerkve.

2. Ker je za to apostolsko delo treba strokovnega znanja, širokega obzorja in modre previdnosti, zato katoliški shod naglašja potrebo

a) da se znanstveno proučuje vzhodna cerkev, objavljajo znanstveni spisi, prirejajo poučni tečaji in predavanja o tem vprašanju;

b) da se na tem polju gojijo stiki z drugimi katoliškimi narodi;

c) da se to delo osredotoči v preizkušeni mednarodni verski organizaciji, v Apostolstvu (bratovščini) sv. Cirila in Metoda.

3. Katoliški shod naroča, da naj se poživljuje češčenje sv. Cirila in Metoda, apostolov cerkvenega edinstva, in da naj se v vseh župnijah razširi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda, kakor so (l. 1919) priporočili jugoslovanski škofje.

VIII. Katoliška diaspora v Jugoslaviji.

1. V. Katoliški shod v Ljubljani poudarja, da je katoliška diaspora v Jugoslaviji eno najvažnejših naših cerkvenih vprašanj.

2. V to svrhu se priporoča apostolatu sv. Cirila in Metoda, da sistematično proučuje vprašanje diaspore in temu primeru uredi svoje delovanje, predvsem da osnuje v svoji sredi posebne odseke za diasporo oz. po potrebi tudi posebna društva.

IX. Za misijone med pogani.

1. Katoliški shod v smislu enciklike papeža Benedikta XV. Maximum illud z dne 30. novembra 1919 opozarja slovensko ljudstvo na dolžnost, da pomaga v večji meri kot doslej katoliški cerkvi pri izpolnjevanju njene najsvetejše naloge, pri razširjanju Kristusovega kraljestva med pogani. Za misijonsko delo je sedanja doba odločilne važnosti. Milijoni poganov v Afriki in Aziji čakajo luči Kristusovega evangelija, protestantske sekte pa delajo z vso silo na to, da jih pridobijo za protestantizem.

2. Katoliški shod pozdravlja predvsem sklep jugoslovanskih škofov, da se vpelje Unio cleri (misijonska zveza duhovnikov) v vse škofije Jugoslavije.

3. Priporoča bogoslovcem in katoliškim akademikom, naj sistematično goje misijonsko delo ter ustanovljajo akademske misijonske krožke; obenem naproša tudi katoliško izobraženstvo, naj sodeluje na raznih poljih misijonskega udejstvovanja.

4. Pozivlje slovensko ljudstvo, da se oklene v celoti svetovnega misijonskega društva za razširjanje svete vere, ki ga papež Pij XI. s pismom z dne 3. maja 1922 želi uvesti v vse škofije kot oficialno misijonsko organizacijo katoliške cerkve.

5. Naproša katehete in učitelje, naj prilično opozarjajo slovensko mladino na veličino verskega in kulturnega dela, ki ga vršijo katoliški misijoni širom sveta; s tem bodo vzbujali tudi misijonske poklice.

6. Priporoča najtopleje že med Slovenci obstoječe misijonske naprave in organizacije:

a) slovensko misijonišče v Grobljah pri Damžalah in njeno matico, Misijonsko zvezo;

b) Dejanje sv. Detinstva Jezusovega;

c) Klaverjevo družbo.

7. Želi, da se ustanovi poseben misijonski list.

X. Proti alkoholizmu in surovosti.

Alkoholizem je največja ovira verskemu življenju, vzrok, da delo na verskem polju ne rodi zaželenega sadu.

1. Z ozirom na to katoliški shod slovesno pozivlje ves narod k treznosti. Vse prizadete kroge: javno oblast, posebej županstva, duhovščino, učiteljstvo, zdravniške, vsa vzgojna in prosvetna, predvsem verska društva na slovenskem ozemlju prosi in roti, naj svojemu delokrogu primerno z vsemi silami in največjo resnobo delajo za treznost med narodom in se energično borijo proti vsem izrodkom alkoholizma. Oblasti pozivlje, naj števila gostilen ne samo nikakor ne množe, temveč to število vedno bolj krčijo, ter zahteva, naj vestno vrše svojo dolžnost in pazijo, da se bodo odredbe proti pijančevanju izpolnjevale.

2. Katoliški shod uvideva nujno potrebo primerne zakona proti pijančevanju za našo državo. Poslance prosi, naj smatrajo za svojo dolžnost, pripomoči, da čimprej pridemo do takega zakona; odločno apelira na vse politične stranke, da bi tega veleresnega vprašanja ne zlorabljale v politično agitatorične svrhe.

3. Katoliški shod izrecno poudarja, da s prepotrebim nastopom proti pijančevanju noče nikomur prizadeti kakršnekoli materialne škode. Zato naj država z zakonom proti pijančevanju vred skrbi tudi za izvoz našega vinskega pridelka. Kmetijski strokovnjaki in vodstva gospodarskih podjetij naj se resno in temeljito bavijo z vprašanjem brezalkoholne uporabe sadja in grozdja ter trgovine s sadjem in posušnim grozdom. (Dalje prih.)